

PADOMES IETEIKUMS**(2018. gada 13. jūlijs)****par Ungārijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Ungārijas 2018. gada konverģences programmu**

(2018/C 320/16)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pilāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Ungārija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (2) 2018. gada ziņojums par Ungāriju tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Ungārija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā ⁽²⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Ungārijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.
- (3) Ungārija savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada konverģences programmu iesniedza 2018. gada 30. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (4) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁽³⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ OVC 261, 9.8.2017., 1. lpp.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

- (5) Ungārija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu. Valdība savā 2018. gada konverģences programmā plāno nominālā deficīta pasliktināšanos no 2,0 % no IKP 2017. gadā līdz 2,4 % no IKP 2018. gadā un pēc tam līdz 2022. gadam pakāpenisku uzlabošanos līdz 0,5 % no IKP. Vidēja termiņa budžeta mērķi – strukturālo deficītu 1,5 % apmērā no IKP – plānots sasniegt līdz 2020. gadam. Balstoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci ⁽¹⁾, vidēja termiņa budžeta mērķis tiktu sasniegts līdz 2022. gadam. Kā teikts konverģences programmā, ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2022. gada beigām pakāpeniski samazināsies un būs nedaudz zem 60 %. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir labvēlīgs, un tas ievērojami apdraud budžeta deficīta mērķu īstenošanu.
- (6) 2018. gada konverģences programmā ir norādīts, ka 2017. gadā ar drošību saistīto pasākumu ietekme uz budžetu ir ievērojama, un sniegti atbilstoši pierādījumi par šo budžeta papildu izmaksu tvērumu un veidu. Saskaņā ar Komisijas datiem attiecināmie papildu izdevumi ar drošību saistītiem pasākumiem 2017. gadā sasniedza 0,17 % no IKP. Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punktā un 6. panta 3. punktā paredzētie noteikumi ļauj segt šos papildu izdevumus, jo bargie terorisma draudi ir īpaši notikumi, to ietekme uz Ungārijas publiskajām finansēm ir ievērojama un finanšu stabilitāte netiktu apdraudēta, ja tiktu pieļauta pagaidu novirze no korekcijas gaitas vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. Tāpēc nepieciešamā korekcija 2017. gada vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai tika samazināta, lai ņemtu vērā šīs papildu izmaksas.
- (7) Padome 2016. gada 12. jūlijā ieteica Ungārijai 2017. gadā panākt gada fiskālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP virzībā uz vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanu, ja vien vidēja termiņa budžeta mērķis netiks sasniegts ar mazākiem centieniem. Pamatojoties uz 2017. gada datiem, tika konstatēts, ka Ungārija ir būtiski novirzījusi no korekcijas gaitas vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. Atbilstoši LESD 121. panta 4. punktam un Regulas (EK) Nr. 1466/97 10. panta 2. punktam Komisija 2018. gada 23. maijā izdeva brīdinājumu Ungārijai par to, ka 2017. gadā tika novērota būtiska novirze no korekcijas gaitas vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. Padome 2018. gada 22. jūnijā pieņēma sekojošu ieteikumu ⁽²⁾, kurā ir apstiprināts, ka Ungārijai ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps ⁽³⁾ 2018. gadā nepārsniedz 2,8 %, kas atbilst ikgadējai strukturālajai korekcijai 1 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, pastāv risks novirzīties no ieteiktajiem centieniem.
- (8) Ņemot vērā Ungārijas vispārējās valdības parāda attiecību virs 60 % no IKP un prognozēto izlaidis starpību 2,3 % apmērā, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 2019. gadā nebūtu jāpārsniedz 3,9 %, ievērojot strukturālo korekciju 0,75 % apmērā no IKP, kas izriet no kopīgi pieņemtās korekcijas matricas prasībām saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta. Pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, pastāv risks būtiski novirzīties no minētās prasības 2019. gadā. Kopumā Padome uzskata, ka no 2018. gada būs nepieciešami turpmāki būtiski pasākumi, lai panāktu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem, ņemot vērā to, ka fiskālās perspektīvas aizvien pasliktinās, saskaņā ar Ungārijai 2018. gada 22. jūnijā adresēto ieteikumu ar mērķi koriģēt būtisko novēroto novirzi no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai.
- (9) Vispārējais nodarbinātības līmenis ir ievērojami uzlabojies, un labvēlīgās ekonomikas tendences sniedz iespēju reintegrēt darba tirgū jo īpaši bezdarbniekus. Dzimumu nodarbinātības atšķirības ir lielas, jo īpaši 25–39 gadus vecu iedzīvotāju grupā, kas daļēji ir skaidrojams ar ierobežoto kvalitatīvas bērnu aprūpes pakalpojumu piedāvājumu. To bērnu īpatsvars, kas saņem bērnu aprūpi un ir jaunāki par trim gadiem, ir krietni zem Barselonas mērķa un Savienības vidējā rādītāja. Lai gan sabiedrisko darbu shēma joprojām ir galvenais aktīvas darba tirgus politikas elements, fakts, ka ir ievērojami samazinājies tajā iesaistīto skaits, liecina par pozitīvu tendenci. Tomēr šī shēma joprojām nav pietiekami mērķorientēta, un tās efektivitāte attiecībā uz dalībnieku reintegrāciju atvērtajā darba tirgū joprojām ir ierobežota, ņemot vērā situāciju darba tirgū. Aktīva darba tirgus politika, kas ir vairāk orientēta uz kvalifikācijas celšanu un pārkvalifikāciju, nav pietiekami attīstīta.
- (10) Nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvars 2016. gadā samazinājās līdz 26,3 %, taču tas joprojām ir virs Savienības vidējā rādītāja. Bērni kopumā ir vairāk pakļauti nabadzībai nekā iedzīvotāji citās vecuma grupās. Minimālā ienākuma pabalsta līmenis ir zemāks par 50 % no atsevišķu mājsaimniecību

⁽¹⁾ Cikliski koriģētā bilance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, ko Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

⁽²⁾ Padomes Ieteikums (2018. gada 22. jūnijs) ar mērķi koriģēt būtisku novēroto novirzi no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai Ungārijā (OV C 223, 27.6.2018., 1. lpp.).

⁽³⁾ Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

nabadzības sliekšņa un tādējādi viens no zemākajiem ES. Bezdarbnieka pabalstu adekvātums ir ļoti zemā līmenī – tā maksimālais ilgums ir trīs mēneši, kas ir visīsākais periods ES un ir tikai aptuveni ceturtdaļa no tā perioda, kas darba meklētājam vidēji nepieciešams, lai atrastu darbu. Turklāt pabalsta maksājumi ir vieni no mazākajiem ES.

- (11) Ungārijas sociālā dialoga struktūras un procesi joprojām ir nepietiekami attīstīti un neļauj jēgpilni iesaistīt sociālos partnerus politikas veidošanā un īstenošanā. Nepilnības ieinteresēto personu iesaistē un ierobežotā pārredzamība ietekmē politikas veidošanai nepieciešamo atziņu kopumu un tās kvalitāti, tādējādi radot nenoteiktību investoriem un palēninot konverģences procesu.
- (12) Ir īstenoti pasākumi nodokļu sistēmas uzlabošanai, taču vēl joprojām ir dažas problēmas. Lai gan nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās samazinās, jo īpaši atsevišķām iedzīvotāju grupām ar zemiem ienākumiem, tas joprojām ir augsts salīdzinājumā ar Savienības rādītājiem. Nodokļu sistēmas vispārējā sarežģītība apvienojumā ar faktu, ka joprojām pastāv kroplīgojumi sektoram specifiski nodokļi, aizvien ir trūkums. Pasākumi, kas vērsti pret nodokļu maksātāju agresīvām plānošanas stratēģijām, ir būtiski, lai novērstu starp uzņēmumiem pastāvošās konkurences izkropļojumus, nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un aizsargātu publiskās finanses. Nodokļu maksātāju agresīvas plānošanas stratēģiju domino efekta dalībvalstu starpā dēļ ir vajadzīga valstu politikas koordinēta rīcība, kas papildina Savienības tiesību aktus. Ungārijā ir samērā lielas ienākošās un izejošās kapitāla plūsmas caur īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, kam nav saiknes ar reālo ekonomiku. Tā kā netiek veikti nodokļu ieturējumi par dividendžu, procentu un autoratlīdzību maksājumiem uz ārvalstīm (proti, Savienības rezidentu veiktiem maksājumiem trešo valstu rezidentiem), ko veic Ungārijā bāzēti uzņēmumi, minētie maksājumi var vispār netikt aplikti ar nodokļiem, ja tiem neuzliek nodokli arī saņēmējā jurisdikcijā. Komisija ņem vērā – Ungārija atzīst, ka maksājumi uz ārvalstīm var izraisīt agresīvu nodokļu plānošanu, ja tos izmanto ļaunprātīgi. Komisija, balstoties uz neseno informācijas apmaiņu, turpinās konstruktīvo dialogu nolūkā apkarot nodokļu maksātāju agresīvās nodokļu plānošanas stratēģijas.
- (13) Regulatīvie šķēršļi pakalpojumu un jo īpaši mazumtirdzniecības pakalpojumu jomā ietekmē nozares darbības rezultātus un kavē resursu efektīvu sadali, ražīgumu un inovācijas. Ir nepārtraukta tendence konkrētus pakalpojumus uzticēt valstij piederošiem uzņēmumiem, kas ir īpaši izveidoti šajā nolūkā, un tas kaitē atklātai konkurencei. Tiesiskā regulējuma neparedzamība ir vēl viena problēma, jo īpaši mazumtirdzniecības nozarē, kas pēdējos gados sakaras ar biežām noteikumu izmaiņām. Tā kā ierosinātie noteikumi bieži vien attiecas uz uzņēmumiem ar konkrētu apgrozījumu vai telpu platību, tie ietekmē galvenokārt ārvalstu mazumtirdzniecības tīklus. Tas palielina nenoteiktību uzņēmēju vidū un var kavēt investīcijas. Ir vajadzīga stabila regulatīvā vide, kas ir labvēlīga konkurencei. Profesiju regulējums Ungārijā joprojām ir ļoti ierobežojošs, jo īpaši attiecībā uz svarīgākajām profesijām, piemēram, grāmatvedības un juridisko pakalpojumu nozarē.
- (14) Joprojām pastāv bažas saistībā ar korupcijas novēršanu un saukšanu pie atbildības par korupciju. Vairāki rādītāji liecina, ka korupcijas iespējamība Ungārijā pēdējo gadu laikā, šķiet, ir pieaugusi un korupcijas riski varētu negatīvi ietekmēt valsts izaugsmes potenciālu. Prokuratūras darbība ir ārkārtīgi svarīga cīņā pret korupciju un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, un, lai arī ar nelieliem panākumiem ir piemēroti pasākumi zema līmeņa korupcijas apkarošanai, izmeklēšanas sāksmai augsta līmeņa korupcijas lietās netiek veltīta pietiekama uzmanība. Ierobežotā pārredzamība un piekļuves informācijai ierobežojumi vēl vairāk kavē korupcijas novēršanas pasākumus. Ir veikti svarīgi pasākumi saistībā ar publisko iepirkumu, taču ir iespējams vēl vairāk uzlabot pārredzamību un konkurenci iepirkuma procedūrās. To varētu panākt, cita starpā padarot no e-ierpikumu sistēmas iegūtos datus publiski pieejamus.
- (15) Izglītības rezultāti pamatprasmju jomā ir ievērojami zem Savienības vidējā rādītāja, jo īpaši to bērnu vidū, kuri nāk no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides. Skolēni tiek agri novirzīti uz dažādiem skolu veidiem, tādēļ pastāv lielas atšķirības izglītības rezultātu un profesionālās ievirzes jomā. Ir tendence, ka nelabvēlīgākā situācijā esošie bērni, tostarp romu bērni, pārsvarā apmeklē arodividusskolas, kurām raksturīgs zemāks pamatprasmju līmenis un liels priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas īpatsvars, un šīs skolas absolvējušie cilvēki vidēji saņem zemākas algas. Izglītības priekšlaicīgas pamešanas īpatsvars vidēji pieauga līdz 12,4 %, un tas ir jo īpaši liels romu bērnu vidū. Šīs problēmas ir jo īpaši steidzami risināmas kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības kontekstā. Sarūk to cilvēku skaits, kas piesakas terciārajai izglītībai, turklāt tajā ir liels priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas īpatsvars, un tas nozīmē, ka laikā, kad pieaug pieprasījums pēc augsti kvalificētiem darba ņēmējiem, vēl vairāk samazināsies terciārās izglītības ieguves rādītājs.
- (16) Neraugoties uz pašreizējiem centieniem uzlabot sabiedrības veselību, saglabājas slikti veselības rezultāti, ko vēl vairāk saasina neveselīgs dzīvesveids, un tas negatīvi ietekmē cilvēkkapitālu. Mazie izdevumi veselības aprūpes jomā apvienojumā ar resursu neefektīvu sadali ierobežo Ungārijas veselības aprūpes sistēmas efektivitāti. Iepriekš minētais līdz ar lielo paļaušanos uz personīgajiem maksājumiem negatīvi ietekmē vienlīdzību attiecībā uz laicīgu piekļuvi kvalitatīvai, cenas ziņā pieejamai profilaktiskai un ārstnieciskai veselības aprūpei. Veselības aprūpe

nodarbināto trūkums arī kavē piekļuvi aprūpei, lai gan nesena algu paaugstinājums ir mazinājis šo problēmu. Pašreiz notiekošajās reformās centieni ir vērsti uz to, lai novērstu pārmērīgu stacionārās aprūpes pakalpojumu izmantošanu, kuras galvenais cēlonis ir tas, ka primārās aprūpes pakalpojumu sniedzējiem nav pietiekamu iespēju rīkoties kā efektīviem "vārtziņiem". Slimnīcu resursu izmantošanas turpmāka racionalizēšana līdz ar mērķtiecīgām investīcijām nolūkā stiprināt primārās aprūpes pakalpojumus ļautu samazināt aprūpes pieejamības atšķirības, sekmētu efektivitātes pieaugumu un efektīvi uzlabotu veselības rezultātus.

- (17) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Ungārijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2018. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada konverģences programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Ungārijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Ungārijā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (18) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada konverģences programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Ungārijai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. 2018. gadā nodrošināt atbilstību Padomes 2018. gada 22. jūnija ieteikumam ar mērķi korigēt būtisko novirzi no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. Nodrošināt, lai valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps 2019. gadā nepārsniegtu 3,9 %, kas atbilst ikgadējai strukturālajai korekcijai 0,75 % apmērā no IKP.
2. Turpināt vienkāršot nodokļu sistēmu, īpaši samazinot sektoram specifiskos nodokļus. Uzlabot lēmumu pieņemšanas procesa kvalitāti un pārredzamību, izmantojot efektīvu sociālo dialogu un citu ieinteresēto personu iesaistīšanu, kā arī veicot regulārus un pienācīgus ietekmes novērtējumus. Pastiprināt korupcijas novēršanas regulējumu, stiprināt prokuratūras centienus un uzlabot pārredzamību un konkurenci publiskajos iepirkumos, cita starpā turpinot pilnveidot e-iekirkuma sistēmu. Stiprināt konkurenci, regulējuma stabilitāti un pārredzamību pakalpojumu nozarē, jo īpaši mazumtirdzniecībā.
3. Pilnvērtīgi izmantot darbaspēka rezerves, uzlabojot aktīvas darba tirgus politikas kvalitāti. Uzlabot izglītības rezultātus un palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, jo īpaši romu, daļību kvalitatīvā un iekļaujošā vispārējā izglītībā. Uzlabot sociālās palīdzības un bezdarbnieka pabalstu adekvātumu un segumu.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.